

*Regeling van de postdienst en van de
postchèque- en girodienst*
(Postwet 1954)

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 5

De bestaande wetgeving betreffende de posterijen (Postwet en Pakketpostwet), welke voortbouwt op die, daterende uit de tweede helft der vorige eeuw, vertoont enerzijds de kenmerken van haar ouderdom, terwijl zij anderzijds in de loop der jaren herhaaldelijk incidenteel is aangevuld en gewijzigd naargelang van de behoefte in de praktijk. De Girowet is van meer recente datum en bezit dan ook een vorm, welke van een modernere wijze van wetgeving getuigt. Het bezwaar, aan deze wet verbonden, is evenwel, dat zij naast enkele algemene grondslagen voor de postchèque- en girodienst in hoofdzaak regelt het girale verkeer, uitgeoefend door anderen dan deze dienst, zodat zij in deze vorm niet geheel past binnen het kader van een specifieke PTT-wetgeving.

Nu de principiële regeling van het PTT-bedrijf op verschillende onderdelen noopt tot een herziening van de bestaande wetten, is van deze gelegenheid gebruik gemaakt voor een revisie dezer wetgeving, ten einde aldus een homogeen en goed sluitend geheel te verkrijgen.

Het ontwerp van wet kan in het kort aldus worden gekarakteriseerd, dat in de wet slechts worden gegeven de algemene grondslagen, terwijl de verdere uitwerking wordt voorbehouden aan de Kroon, ter regeling bij algemene maatregel van bestuur.

Hiermede wordt tegemoet gekomen aan hetgeen reeds min of meer in de praktijk is gegroeid, terwijl daarmede tevens aansluiting wordt verkregen aan het ontwerp-Aanwijzingswet PTT 1953, en wel in het bijzonder aan het daarin opgenomen artikel 4.

Hiervan uitgaande, omvat het ontwerp van wet een regeling voor de dienst der posterijen (artikelen 1 tot en met 6), de postchèque- en girodienst (artikel 7), alsmede bepalingen betreffende het verkeer met het buitenland en de vrijstelling van zegelrecht voor de gebruikers van de verschillende diensten (artikelen 8 en 9), strafbepalingen (artikelen 10 en 11), bepalingen betreffende opsporing en inbeslagneming (artikel 12) en overgangs- en slotbepalingen (artikelen 13 en 14).

Volledigheidshalve kan worden opgemerkt, dat het beperken van de wet tot algemene beginselen in overeenstemming is met hetgeen in tal van landen ter zake reeds is geschied.

Overgaande tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, zij meer in het bijzonder de aandacht gevestigd op het volgende:

Dienst der Posterijen

Artikel 1. Het bestaande monopolie ten aanzien van het brievenvervoer komt toe aan de Staat; aangezien het Staatsbedrijf als Rijksdienst dit monopolie uitoefent namens de Staat, verdient het aanbeveling hiervan melding te maken in de wet. Naast de erkenning hiervan wordt thans uitdrukkelijk in de wet geformuleerd de verplichting van het bedrijf om zich met het brievenvervoer te belasten. In feite zal deze taak worden uitgeoefend door de dienst der posterijen van het Staatsbedrijf. De uitzonderingen op het monopolie zijn in de praktijk van steeds geringer betekenis geworden. Zij hebben althans geen principiële waarde, zodat — naargelang daaraan behoefte bestaat — een nadere regeling in de algemene maatregel van bestuur kan worden gegeven.

De specificatie van hetgeen onder stukken en onder brieven moet worden verstaan, welke thans in artikel 1 van de huidige wet wordt gegeven, zal volgens het ontwerp in de algemene maatregel van bestuur worden verstrekt.

Het ligt in het voornemen, zodra het onderhavige ontwerp is aanvaard, een gewijzigd Postbesluit tot stand te brengen. Als een bezwaar tegen een opsomming in de wet wordt gevoeld, dat bij de snelle ontwikkeling van het verkeer niet voldoende kan worden voorzien met welke nieuwe toepassingen in de toekomst zal moeten worden gerekend.

De huidige omschrijving voldoet reeds niet en is met name te limitatief.

Regeling daarvan bij algemene maatregel zal meer ruimte laten voor tijdige aanvulling overeenkomstig de behoeften en mogelijkheden van de praktijk. Meer dan eens is de behoefte gevoeld aan een bepaling, krachtens welke stukken en pakketten in het belang van de veiligheid van de Staat of de openbare orde van verzending kunnen worden uitgesloten, een bepaling, naar de aard overeenkomende met die, welke in artikel 14 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Stb.* 7) voorkomt.

Een zodanige bepaling (artikel 1, vierde lid, van het ontwerp) zou het bedrijf in staat stellen om, met inachtneming van regelen, bij algemene maatregel van bestuur te stellen, in het aangeduide geval de verzending van stukken tegen te gaan. Het geheim van de inhoud van gesloten brieven, hetwelk door artikel 166 van de Grondwet wordt beschermd, wordt door deze bepaling niet aangetast.

Uitsluiting in verband met gevaar voor de goede zeden wordt voor de postdienst niet wenselijk geacht, omdat de beoordeling van hetgeen al dan niet toelaatbaar zou moeten worden geacht in de praktijk dikwijls tot grote moeilijkheden aanleiding zou kunnen geven. Immers, het Staatsbedrijf der PTT is in eerste aanleg een vervoersbedrijf en als zodanig niet de aangewezen arbiter in gevallen, als hierbedoeld. Overigens moge er aan worden herinnerd, dat tegen verzending van stukken van zeden kwetsende aard reeds op grond van de ter zake geldende bepalingen van de Wetboeken van Strafrecht en van Strafvordering kan worden opgetreden.

Het vijfde lid bevat een regeling, overeenkomstig die van artikel 19 der huidige wet.

Aangezien voorts allerlei andere bemoeiingen van de dienst der posterijen op postaal gebied, welke thans nog afzonderlijk in de bestaande wet worden opgesomd, waardoor het noodzakelijk was in de wet zelf verschillende daarop betrekking hebbende begripsformuleringen te geven, in het ontwerp van wet in een algemene bepaling worden samengevat, vervalt ook uit dien hoofde de noodzaak van een nadere begripsomschrijving in de wet.

De vorenbedoelde algemene bepaling, opgenomen in het zesde lid van artikel 1, is ontleend aan het huidige artikel 23bis.

In dit verband kan worden opgemerkt, dat afzonderlijke vermelding van verschillende bemoeiingen van de dienst der posterijen krachtens de huidige wet noodzakelijk was, daar de daaraan verbonden tariefstelling en vervoersvoorwaarden tot dusver bij de wet worden vastgesteld.

Nu artikel 4 van het ontwerp voor een Aanwijzingswet PTT 1953 de regeling van de tarieven en voorwaarden aan de Kroon (algemene maatregel van bestuur) voorbehoudt, kunnen de desbetreffende bepalingen uit de wet vervallen (een en ander heeft betrekking op de artikelen 3 tot en met 15, 17 tot en met 24 van de geldende wet, alsmede op de artikelen 1, 2, 3, 4, 7, 8 en 11 der Pakketpostwet).

Artikel 2. De principiële inhoud van dit artikel is ontleend aan het huidige artikel 29, met dien verstande, dat daaraan ruimere betekenis is gegeven door de verplichting tot het verlenen van medewerking aan het brievenvervoer uit te breiden tot alle soorten openbare verkeersmiddelen.

Hiermede wordt een wettelijke grondslag gegeven aan hetgeen in de praktijk geleidelijk aan is gegroeid.

De nadere uitwerking van een en ander wordt volgens het ontwerp voorts overgelaten aan de Kroon, ter regeling bij algemene maatregel van bestuur.

Ook over dit punt zal aldus overeenstemming worden verkregen met de buitenlandse wetgeving.

Tevens werden in dit artikel enige verplichtingen van de vervoerders omschreven, welke geen nadere toelichting zullen behoeven (lid 4).

Voorts hebben zich in de praktijk meermalen moeilijkheden voorgedaan betreffende de aansprakelijkheid voor stukken en pakketten, waarvan het vervoer door het Staatsbedrijf aan derden is opgedragen.

Met name bij zeevervoer kunnen behalve het Staatsbedrijf ook de afzenders van stukken en pakketten, c.q. de betrokken verzekeringsmaatschappijen aanspraken op schadevergoeding tegenover de vervoerende scheepvaartmaatschappijen doen gelden.

Krachtens artikel 321, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel kan de reder, wiens schip voor de postdienst de brievenmalen en pakketpostzendingen over zee vervoert, ook tegenover een niet-contractant, die schade lijdt, rechtstreeks aansprakelijk zijn voor de op het schip aan stukken en pakketten toegebrachte schade. Het wordt niet juist geacht, dat een afzender naast zijn recht op vergoeding jegens het Staatsbedrijf der PTT bovendien aanspraak op schadevergoeding zou kunnen doen gelden tegenover de maatschappij, die in opdracht van het Staatsbedrijf der PTT stukken en pakketten vervoert.

Ten einde in deze leemte te voorzien en de aansprakelijkheid van de vervoerders meer nauwkeurig te begrenzen, werd het vijfde lid toegevoegd.

Artikel 3. Het eerste lid is gebaseerd op het huidige artikel 25 van de Postwet (*Stb.* 1919, no. 543) en artikel 11, sub *d.* van de Pakketpostwet (*Stb.* 1917, no. 566). Ook op dit punt wordt de wettelijke regeling beperkt tot het beginsel, terwijl de nadere uitvoering aan de Kroon ter regeling bij algemene maatregel van bestuur is overgelaten.

Het tweede en het derde lid zijn ontleend aan het bestaande artikel 26.

Aangezien het strafrechtelijk beslag afzonderlijk wordt geregeld, is een verwijzing daarnaar in het ontwerp achterwege gelaten.

Artikel 4. De aansprakelijkheid van het Staatsbedrijf voor schade is, behoudens het hierna vermelde, in het ontwerp geregeld overeenkomstig het bepaalde in de huidige artikelen 13 en 16 der Postwet (*Stb.* 1919, no. 543), alsmede in de artikelen 5 en 6 van de Pakketpostwet (*Stb.* 1917, no. 566).

Wat de schadevergoeding bij vermissing van een gedeelte van de inhoud van aangetekende brieven met aangegeven waarde betreft, is aanpassing gezocht bij de reeds thans voor postpakketten met aangegeven waarde geldende bepalingen, zomede met die, welke in het internationale verkeer ter zake zijn vast-

gesteld. De in de tegenwoordige Postwet opgenomen bepaling, dat schadevergoeding betreffende aangetekende stukken en brieven met aangegeven waarde ook wordt verleend in geval van overmacht, is behouden en zelfs uitgebreid tot pakketten, met dien verstande evenwel, dat aanspraak op schadevergoeding slechts bestaat in die gevallen, die door normale verzekeringen plegen te worden gedekt.

Artikel 5. De inhoud van dit artikel komt overeen met het huidige artikel 20, zesde lid, met dien verstande, dat behalve op postwissels en postbewijzen de verjaringstermijn mede betrekking heeft op ingevorderde bedragen op kwitanties en wegens verrekening, alsmede op de teruggaaf van onbetaald gebleven stukken.

Artikel 6. De inhoud van dit artikel is nagenoeg gelijklopend met het huidige artikel 27.

Postchèque- en girodienst

Artikel 7. De inhoud van dit artikel is overgenomen uit artikel 1, eerste en derde lid, van de Girowet (*Stb.* 1936, no. 307). Met het oog op het bepaalde in de artikelen 3 en 4 der Aanwijzingswet PTT 1953 kan het tweede lid van artikel 1 der voorgenomen Girowet vervallen. Het ligt in het voornemen het Girobesluit te wijzigen zodra het onderhavige ontwerp kracht van wet zal hebben verkregen.

Buitenlands verkeer en vrijstelling zegelrecht

Artikel 8. De inhoud hiervan is ontleend aan het huidige artikel 28 van de Postwet (*Stb.* 1919, no. 543), alsmede aan artikel 10 van de Pakketpostwet (*Stb.* 1917, no. 566).

Artikel 9. Dit artikel komt overeen met het huidige artikel 32*bis*, behoudens dat meer nauwkeurig is omschreven welke bescheiden worden bedoeld.

Artikel 10. In het huidige artikel 30 zijn in het eerste lid onder 5e en 6e enige strafbare feiten vermeld, die niet werden voorafgegaan door een verbodsbepaling ter zake. Hierin is thans voorzien (artikel 10, onder *a* en *b*).

De onder *c* en *d* opgenomen verbodsbepalingen zijn tijdens de bezetting tot stand gekomen en enigszins gewijzigd overgenomen uit het inmiddels vervallen desbetreffende besluit van de Secretaris-Generaal van het Departement van Binnenlandse Zaken van 31 October 1940, no. 1 (*Ned. Stcr* 1940, no. 229).

Artikel 11. Gezien de algehele structuur van het ontwerp van wet kan het eerste lid van dit artikel aanzienlijk worden bekort. Doordat het achtste lid voorziet in de mogelijkheid om overeenkomstige straffen te stellen bij overtreding van de bepalingen van de algemene maatregel van bestuur, waarin meer in bijzonderheden de verschillende mogelijke overtredingen zullen worden behandeld, kan ook uit dien hoofde met een algemene strafbepaling in de wet worden volstaan.

Een verhoging van de geldboete van éénhonderd tot vijfhonderd gulden wordt wenselijk geoordeeld, omdat de bestaande strafmaat niet in overeenstemming wordt geacht met de ernst van de overtredingen.

Overigens zijn de bepalingen van dit artikel nagenoeg gelijklopend met die van het huidige artikel 30 der Postwet (*Stb.* 1919, no. 543).

Artikel 12. De inhoud van dit artikel is overgenomen uit artikel 31 van de meergenoemde Postwet.

Artikelen 13 en 14. De overgangs- en slotbepalingen behoeven, naar het voorkomt, geen nadere toelichting.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. ALGERA.